

Spis treści

Do Czytelnika	7
Wstęp	9
Część I. Koncepcja wczesnej profilaktyki problemów w rozwoju psychospołecznym i zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży	11
1. Profilaktyka jako nauka i praktyka	12
1.1. Profilaktyka i przedmiot jej badań	12
1.2. Profilaktyka jako działalność praktyczna	19
2. Zastosowanie wiedzy naukowej w praktyce profilaktycznej – budowanie systemu wzmacniania czynników chroniących	22
2.1. Uzasadnienie wyboru społecznej psychologii rozwoju jako teoretycznej podstawy profilaktyki problemów w rozwoju psychospołecznym i zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży	22
2.2. Propozycja budowania systemu wczesnej profilaktyki problemów w rozwoju psychospołecznym i zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży	31
2.2.1. Profilaktyka w okresie niemowlęcym	35
2.2.2. Profilaktyka w okresie poniemowlęcym	41
2.2.3. Profilaktyka w okresie przedszkolnym	50
2.2.4. Profilaktyka w okresie średniego dzieciństwa	60
Część II. Dwa przykłady zastosowania w praktyce koncepcji wczesnej profilaktyki problemów w rozwoju psychospołecznym i zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży	71
3. Profilaktyka w okresie poniemowlęcym	72
3.1. Przykłady dobrych praktyk w placówce wczesnej opieki i edukacji	72
3.2. Propozycja diagnozowania warunków rozwoju psychospołecznego w placówkach wczesnej opieki i edukacji	79
3.3. Zapobieganie krzywdzeniu dzieci w okresie wczesnego dzieciństwa	86

4. Profilaktyka w średnim wieku szkolnym.	92
4.1. Wybrane problemy dzieci z rodzin z niskim SES w rozwijaniu poczucia kompetencji i przykłady profilaktyki selektywnej.	92
4.2. Charakterystyka wybranych czynników zagrażających rozwijaniu przez dzieci poczucia kompetencji w realizacji zadań szkolnych.	98
4.2.1. Rola emocji i stresu w powstawaniu poczucia zagrożenia stereotypem niskich zdolności i poczucia bezradności.	100
4.2.2. Rola stylu atrybucyjnego w powstawaniu poczucia zagrożenia stereotypem niskich zdolności i poczucia bezradności.	104
4.2.3. Lęk przed porażką jako przyczyna powstawania poczucia zagrożenia stereotypem niskich zdolności.	107
4.2.4. Postawienie wyuczonej bezradności.	112
4.3. Przykłady dobrych praktyk zwiększających szanse dzieci na rozwijanie swojego poczucia kompetencji w realizacji zadań szkolnych.	113
4.3.1. Tworzenie dzieciom warunków do zmiany stylu wyjaśniania przyczyn sukcesów i porażek w nauce – w kierunku stylu racjonalnego.	114
4.3.2. Tworzenie dzieciom warunków do wzbudzania pozytywnej motywacji.	123
4.3.3. Tworzenie dzieciom warunków do przezwyciężania lęku przed porażką i poczucia zagrożenia stereotypem.	127
4.3.4. Tworzenie dzieciom warunków do rozwoju uważności (mindfulness).	132
Zakończenie.	138
Spis tabel i rycin.	141
Bibliografia.	143